

Datum
2025-05-13**Vårt dnr**
0048/2025**Ert dnr**
S2025/00219

Socialdepartementet

En förändrad abortlag (SOU 2025:10)

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har enligt sin instruktion till uppgift att ur ett patient-, brukar-, och medborgarperspektiv följa upp och analysera verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg. Det är från detta perspektiv som vårt remissvar tar sin utgångspunkt.

Övergripande synpunkter

Vi *instämmer* i merparten av utredningens förslag, men lämnar synpunkter på tre av de enskilda förslagen nedan.

Det är positivt att patienternas rättigheter och vårdens skyldigheter tydliggörs i lagen. Sammantaget ökar förslagen möjligheterna för patienter att få vård utifrån sina egna förutsättningar och önskemål, till exempel genom digitala lösningar eller i hemmet. Förslagen kan också bidra till ökad jämlikhet över landet samt stärka förutsättningarna att använda personalens kompetens på det mest ändamålsenliga sättet vilket kan bidra till en ökad tillgänglighet. Det är samtidigt viktigt att hälso- och sjukvården fortsätter att erbjuda medicinsk abort på en vårdinrättning utifrån patientens önskemål.

Färre fysiska besök i vården kan minska möjligheterna att upptäcka våldsutsatthet eller psykisk ohälsa. Det är viktigt att verksamheterna har kompetens liksom strategier och rutiner för att identifiera patienter som är utsatta för våld eller har psykisk ohälsa, såväl när vård ges på vårdinrättning som på distans. I våra uppföljningar av satsningen på kvinnors hälsa har vi sett skillnader i utfall i förlossningsvården mellan bland annat inrikes och utrikes födda kvinnor, och bedömer att språkliga och kulturella barriärer och brister i kommunikationen är viktiga orsaker. Vi ser ett behov av att vården tar ett tydligt ansvar i att säkerställa att patienten får tillräckligt med information. Informationen behöver vara anpassad för patienter med olika förutsättningar och behov, till exempel finnas tillgängligt på olika språk och på lätt svenska.

Synpunkter på enskilda förslag och bedömningar

8.5 Alla verksamheter som tillhandahåller abort ska vara anmälningspliktiga

Vi *motsätter* oss förslaget att IVO ska ges ett uppdrag om riktad tillsyn av abortvården under en femårsperiod. Det är viktigt att abortlagens bestämmelser efterlevs och att det sker tillsyn av verksamheterna, men samtidigt behöver tillsynsbehovet inom abortvården sättas i relation till behovet av tillsyn inom hälso- och sjukvården generellt. Vi menar att IVO gör den prioriteringen löpande när de ser över och planerar sitt tillsynsuppdrag som helhet. Ett beslut om ett specifikt uppdrag till IVO, som det som utredningen föreslår, innebär en inskränkning i IVO:s möjligheter att prioritera sina resurser efter de behov som deras analyser visar.

9.3 Abortlagstiftningen kommer att möjliggöra handläggning av aborter via telemedicin

Vi *motsätter* oss förslaget att staten ska avsätta medel för att utveckla abortvården, med fokus på metoder som ytterligare ökar tillgängligheten till abortvården såsom digitala vårdformer samt för implementering av de föreslagna förändringarna i abortlagen, så som det nu är formulerat. Vi anser att förslaget behöver förtydligas. Ett mer ändamålsenligt förslag menar vi är att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att se över behovet av stöd och riktlinjer för att öka tillgängligheten till abortvården med specifikt fokus på digitala vårdformer, och vid behov tar fram den typen av stöd och riktlinjer.

11.2 Uppdrag att följa upplevelsen av hemaborter

Vi *motsätter* oss förslaget att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys får i uppdrag att följa de föreslagna förändringarna av abortlagstiftningen utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv med särskilt fokus på abortsökandes upplevelser av hemaborter. Vi anser att det är viktigt att följa patienternas upplevelser av hemabort och delar utredningens bild av att frågan behöver belysas ur en svensk kontext. Det finns dock både metodologiska och etiska utmaningar för oss som myndighet att genomföra ett sådant uppdrag på ett adekvat sätt. Vi bedömer att en sådan analys skulle lämpa sig bättre som en forskningsstudie.

Vi ser också att behovet av uppföljning av abortvården behöver sättas i relation till uppföljningsbehovet i hälso- och sjukvården generellt. Utredningens förslag avser små förändringar av en i jämförelse liten del av hälso- och sjukvården.

Vi *motsätter* oss förslaget att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys får i uppdrag att följa de föreslagna förändringarna av abortlagstiftningen utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv med särskilt fokus på abortsökandes upplevelser av hemaborter. Vi anser att det är viktigt att följa patienternas upplevelser av hemabort och delar utredningens bild av att frågan behöver belysas ur en svensk kontext. Det finns dock både metodologiska och etiska utmaningar för oss som myndighet att genomföra ett sådant uppdrag på ett adekvat sätt. Vi ser också att behovet av uppföljning av abortvården behöver sättas i relation till uppföljningsbehovet i hälso- och sjukvården generellt. Utredningens förslag avser små förändringar av en i jämförelse liten del av hälso- och sjukvården. Vi bedömer därför att en uppföljning enligt utredningens förslag skulle lämpa sig bättre som en forskningsstudie.

Beslut om detta yttrande har fattats av stabschefen Catarina Eklund Ahlberg. Utredaren Siri Bokvist har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har tf. analyschef Marianne Svensson, projektdirektören Johan Strömblad samt analytikern Linn Wallén deltagit.

Catarina Eklundh Ahlberg

Siri Bokvist